

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІ ӘКІМШІЛІГІ
АДМИНИСТРАЦИЯ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ТАРИХШЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ КОНГРЕСІ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ КОНГРЕСС ИСТОРИКОВ
NATIONAL CONGRESS OF THE HISTORIANS

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖӘНЕ ЕУРАЗИЯ КЕҢІСТІГІ:
ҚАЗІРГІ ЗАМАН МЕН ДАМУ КЕЛЕШЕГІ» атты**
Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық
ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
международной научно-практической конференции
**«РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН И ЕВРАЗИЙСКОЕ ПРОСТРАНСТВО:
СОВРЕМЕННОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»,**
посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан

WORKS
of the international scientific-practical conference
**«THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND THE EURASIAN SPACE:
THE PRESENT AND THE FUTURE DEVELOPMENT» dedicated to the 25th
anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan**

III бөлім • часть III • part III

АСТАНА
2016

ӘОЖ 94(574)(063)

КБЖ 63.3(5Қаз)

Қ18

Бас редактор: Сыдықов Е.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ректоры, т.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА академигі

Редакция алқасы:

Молдажанова А.А. – п.ғ.д., профессор, оқу ісі жөніндегі проректор

Қамзабекұлы Д. – ф.ғ.д., профессор, әлеуметтік-мәдени даму жөніндегі проректор

Айтмағамбетов Д.Р. – ректордың аппарат жетекшісі

Пауло Ботта – профессор, Аргентина

Жеребцов И.Л. – т.ғ.д., профессор, Ресей

Гюрер Гульсевин – т.ғ.д., профессор, Түркия

Садықов Т.С. – т.ғ.д., профессор, тарих факультеті деканы

Көмеков Б.Е. – т.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА академигі

Дүкенбаева З.О. – т.ғ.д., профессор, Еуразиялық зерттеулер кафедрасының меңгерушісі

Алпысбес М.А. – т.ғ.д., профессор

Бердагулова С.К. – т.ғ.к., доцент

Абдрахманова Г.С. – т.ғ.к., доцент

Сыздық С.Қ. – магистр, оқытушы

Редакция алқасының көзқарасы мақала авторларының пікірімен сәйкес келуі міндетті емес.

Мнение авторов публикаций не обязательно должно совпадать с мнением редакционной коллегии.

The opinion of the authors of publications do not necessarily coincide with the views of the editorial board.

Қ18 «Қазақстан Республикасы және Еуразия кеңістігі: қазіргі заман мен даму келешегі» атты Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның мақалалар жинағы, III б. 452 б. / Жалпы ред.бас. Е.Б. Сыдықов. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы.

Труды Международной научно-практической конференции «Республика Казахстан и евразийское пространство: современность и перспективы развития», посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан, часть III. 452 стр. / Под ред. Е.Б.Сыдыкова – Астана: Издательство ЕНУ им. Л.Н.Гумилева.

Works of the international scientific-practical conference «The Republic of Kazakhstan and the Eurasian space: the Present and the Future Development», dedicated to 25th anniversary of Independence of Kazakhstan, part III. 452 p. / edited by E.B. Sydykov – Astana: Publishing house of L.N. Gumilyov Eurasian National University.

ISBN 978-9365-31-794-1

Жинақта 2016 жылдың қазан айының 20 күні Астана қаласында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде өткен Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары берілген. Мақалалар автордың редакциясымен жарияланды.

В сборнике представлены труды международной научно-практической конференции, посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан, прошедшей в ЕНУ имени Л.Н. Гумилева. Астана, 20 октября, 2016 г. Материалы публикуются в авторской редакции.

The collection contains the works of the international scientific-practical conference dedicated to 25th anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan, which was held at the L.N. Gumilyov ENU. Astana, October 20, 2016. Materials are published in author's version.

ISBN 978-9365-31-794-1

ӘОЖ 94(574)(063)

КБЖ 63.3(5Қаз)

МАЗМҰНЫ

СЕКЦИЯ – 3. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН ЖӘНЕ ҰЛТ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ОЙ-ТАНЫМ МҰРАСЫ / АЛИХАН БУКЕЙХАН И ИДЕЙНОЕ НАСЛЕДИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ

Абдуразаков М.Ф., Эрланулы Даулет А. БУКЕЙХАН КАК УЧЕНЫЙ-ИСТОРИК И ЭНЦИКЛОПЕДИСТ	3
Абдикарим Н., Солтан М. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАНОВТЫҢ ТҮЛҒАЛЫҚ ОБРАЗЫ ИДЕЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТ ҚАЛЫПТАСТЫРУШЫ ҚҰРАЛ РЕТІНДЕ	5
Алдабергенов М. КАЗАХСТАНСКОЙ НАУКЕ ПОМОЖЕТ УЧЕНИЕ АЛЬ-ФАРАБИ	8
Алтаев А.Ш. А.Ж. АЛЬ-МАШАНИ ВЫДАЮЩЕЙСЯ КАЗАХСКИЙ УЧЕНЫЙ, ПИСАТЕЛЬ, ПЕДАГОГ	10
Аршабеков Т.Т. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН ЕҢБЕКТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ТАРИХЫ.	13
Ахмадиева Қ.Т., Дүкенбаева З.О. АЛАШОРДА: МЕМЛЕКЕТТІЛІК ЖӘНЕ ТАРИХИ САБАҚТАСТЫҚ	16
Әбдуәлиұлы Б. АҚЖАН ӘЛ-МАШАНИ МҰРАСЫ ЖӘНЕ СӨЗ СЫРЫНА САЯХАТ.	19
Әбжаппарова Б.Ж. А. ӘЛ-МАШАНИДІҢ ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ ТАРИХЫНДА АЛАТЫН ОРНЫ	22
Әлменбетова У.А. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІНДЕГІ ЗИЯЛЫ ТҮЛҒАЛАРДЫ ЗЕРТТЕУ ТАҚЫРЫБЫ.	24
Байдалы Р.Ж., Кабульдинов З.Е. АЙДАРХАН ТҮРЛЫБАЕВТЫҢ ӨМІРІ МЕН ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ҚЫЗМЕТІ	28
Бейсенбекова Н.А., Химади М.С. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАННЫҢ ЕҢБЕКТЕРІ АРҚЫЛЫ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫН ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ	31
Дүкенбаева З.О., Шабамбаева А.Г. АҚЖАН МАШАНИ – ОСНОВОПОЛОЖНИК КАЗАХСТАНСКОЙ ШКОЛЫ ГЕОМЕХАНИКОВ	33
Дүкенбаева З.О., Байдалы Р.Ж. АКАДЕМИК МАНАШ ҚОЗЫБАЕВТЫҢ ЕҢБЕКТЕРІНЕ ҚЫСҚАША ШОЛУ	46
Дукомбайев А.Т. ВКЛАД А. БУКЕЙХАНА В ИЗУЧЕНИЕ КАЗАХСКИХ ЗИМОВОК	48
Жумагулов Б.С. ЕЛІ ҮШІН ТУҒАН ЕР, ЖАНКЕШТІ КҮРЕСКЕР	55
Имангалиев А.Т., Дүкенбаева З.О. АЛАШ ЗИЯЛЫСЫ ҚОШКЕ КЕМЕҢГЕРҮЛЫНЫҢ «ҚАЗАҚ ТАРИХЫНАН» АТТЫ ЗЕРТТЕУ ЕҢБЕГІНЕН	62
Исенова Г. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН СТАТИСТ – ҒАЛЫМ	65
Kalenova T.S., Shaymerdenuly E. THE STATE BASES OF ALASH AUTONOMY	68
Кадырова Г.К., Хамитова С.Т. АЛАШ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ХАЛЫҚҚА БІЛІМ БЕРУ ЖОЛЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТІ.	70
Қалижанов У. ӘЛИХАН ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТ	73
Қапашева А.Т. АХМЕТ БАЙТҮРСЫНҮЛЫНЫҢ ҰСТАЗДЫҚ ҚЫЗМЕТІ	75

Қара Ә., Талғатбек М., Дүкенбаева З.О. ҰЛЫ ДАЛА ӨРКЕНИЕТІНДЕГІ ҰЛТ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ОЙ-ТАНЫМДЫҚ МҰРАСЫ	78
Қаратай Ш.Б. АХМЕТ ҚОРҒАНБЕКҰЛЫ БІРІМЖАНОВ – АЛАШ ҚАЙРАТКЕРІ	81
Мұқанова Г.Н. МҰХАМЕДЖАН ТЫНЫШПАЕВТЫҢ АЛАШОРДА ЖӘНЕ ҚОҚАН АУТОНОМИЯСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТІ	84
Мұсағалиева А.С. АЛАШ ЗИЯЛЫЛАРЫ ЖӘНЕ КОКП XX СЪЕЗІ	86
Наурызбаева Э.К. 1916 ЖЫЛҒЫ ҰЛТ-АЗАТТЫҚ КӨТЕРІЛІС ЖӘНЕ Ә. БӨКЕЙХАН.	89
Нугманова Г.М. АЛАШ ҚАЙРАТКЕРІ АХМЕТ БАЙТҰРСЫНОВТЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ	92
Өскембаев Қ.С. XX ҒАСЫР БАСЫНДАҒЫ ЗИЯЛЫ ҚАУЫМ ЖӘНЕ Ә. ЕРМЕКОВ	95
Сабанбаева Ж.М. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАНОВ ЖӘНЕ РЕСЕЙДІҢ МЕМЛЕКЕТТІК ДУМАСЫ	101
Сайлаубаева Н. Е. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАНОВ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ БАСПАСӨЗІ	105
Сафиоллаева Г.Т. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН – ҰЛТ ЖАНАШЫРЫ	108
Сұлтанов Қ. АҚҚАН ЖАРЫҚ ЖҮЛДЫЗДАЙ	110
Сыздық Б.К. ЛИДЕР-ҚЫЗМЕТШІЛІК ЖӘНЕ ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН ҮЛГІСІ	111
Түрсүн Х., Вахдет Таракчы МҰСТАФА ШОҚАЙДЫҢ ТОЛЫҚ ШЫҒАРМАЛАР ЖИНАҒЫ – АСА ҚҰНДЫ ТАРИХИ ДЕРЕККӨЗ	114
Шаймуханова С.Д. ОТ ТОМСКА ДО СТЕПЕЙ САРЫАРКИ	117
Шаукенов Ж.А. К ПРОБЛЕМЕ ОБЪЕКТИВНОЙ ОЦЕНКИ ЛИЧНОСТИ В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ИСТОРИИ	102
Шотбакова Л.К. ВОПРОСЫ ПРОСВЕЩЕНИЯ В ТРУДАХ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛИДЕРОВ АЛАШ	122
СЕКЦИЯ – 4. ЖАҒАНДЫҚ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ ҰЛТ КӨШБАСШЫСЫ Н.Ә. НАЗАРБАЕВТЫҢ РӨЛІ / КАЗАХСТАН В ГЛОБАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ И РОЛЬ ЛИДЕРА НАЦИИ Н.А. НАЗАРБАЕВА	
Akbota Zholdasbekova, Punit Gaur KAZAKHSTAN-INDIA RELATION: CHALLENGES AND PROSPECTUS	126
Akhmedyanova D.K., Kurmashev A.K. CONCEPTUAL BASIS OF KAZAKHSTAN’S FOREIGN POLICY	128
Абдикаликова Д.Н. ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ФРАНЦУЗСКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	131
Абенов Д.Е. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» - ПРОЕКТЫ В БУДУЩЕЕ	133
Абильмаликов К.К. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ ФРАНЦИИ В КАСПИЙСКОМ РЕГИОНЕ: КАЗАХСТАНСКИЙ ФАКТОР И ВОЗМОЖНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА	136
Айдарбекова Ұ.М. ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН: БҮГІНГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ БОЛАШАҒЫ	139
Аманжолов С.А. ИНТЕГРАЦИОННЫЕ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ИНИЦИАТИВЫ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН Н.А. НАЗАРБАЕВА	142

Ан Сан Хун ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ РЕСПУБЛИКИ КОРЕЯ И КАЗАХСТАНА В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ	145
Ахметова Г.К. ҮШ ТІЛДІ МЕНГЕРУ – ЖАРҚЫН БОЛАШАҚТЫҢ КЕПІЛІ	148
Әбішева М.М. ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІНІҢ СЪЕЗІ – ЕЛБАСЫНЫҢ ИГІ БАСТАМАЛАРЫНЫҢ БІРІ РЕТІНДЕ	150
Әмірғазин С.Т. ЕЛБАСЫ, ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТҮҢҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІ Н.Ә. НАЗАРБАЕВТЫҢ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНА ФИЛОСОФИЯЛЫҚ АЙҚЫНДАМА	152
Berdagulova S. NEW ANTINUCLEAR INITIATIVE OF KAZAKHSTAN	155
Базарбекова Д. М. К ВОПРОСУ О МОДЕРНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКУ	157
Баймагамбетова А.А. ӘЛЕМДІК ЖАҢА ДАНУ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК ИДЕОЛОГИЯ	160
Баишев Ж.Н. СУДЕБНАЯ ЗАЩИТА ПРАВ И ЗАКОННЫХ ИНТЕРЕСОВ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА.	162
Бегалинова К. К., Ашилова М. С. РОЛЬ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН Н.А. НАЗАРБАЕВА В СТАНОВЛЕНИИ НОВОЙ МОДЕЛИ СОЦИАЛЬНОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА	165
Битұрсын Ғ.Ш., Калдыбаева О.С. МӘҢГІЛІК ЕЛ: ЖАҢА ДАНУ ДӘУІРІНДЕ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ ЖЕТІЛДІРУДІҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ ТЕТІКТЕРІ	168
Битұрсын Ғ.Ш., Кенжина М.М. ҚҰҚЫҚ ҚОРҒАУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ РЕФОРМА – ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТТІҢ ЖАРҚЫН БЕЙНЕСІ	170
Дүйсен С.Ж. Н.НАЗАРБАЕВ ЖӘНЕ КСРО-НЫҢ ҮДІРАУЫ	173
Мәсімханұлы Д. ЕЛБАСЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫ	178
Дүкенбаева З.О., Мұсабалина Г.Т. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»	181
Ерденбекова Ж.С., Мұратбекқызы Б., Молдашева А.М. ИНИЦИАТИВА Н.А. НАЗАРБАЕВА В СОЗДАНИИ ПЯТИ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ РЕФОРМ. 100 КОНКРЕТНЫХ ШАГОВ - РЕАЛИЗАЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО КУРСА РАЗВИТИЯ РК	184
Жаксыгельдинов Ж.Н., Орысхан Б., Шыныбеков Б.Ш. ИЗ ИСТОРИИ УСТАНОВЛЕНИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ РК И ЕС	185
Жеребцов И.Л., Таскаев М.В. КОМИ НАЦИОНАЛЬНОЕ ДВИЖЕНИЕ В ПОСТСОВЕТСКОЙ ФЕДЕРАТИВНОЙ РОССИИ	191
Жиенқұлова Л.Т. ЕХРО-2017 ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЭКОНОМИКАНЫ ДАМУДЫҢ МАҢЫЗДЫ КАТАЛИЗАТОРЫ РЕТІНДЕ	193
Иембекова М.О. ҚАЗАҚСТАН ПРЕЗИДЕНТІ Н.Ә.НАЗАРБАЕВТЫҢ ТҮРКІ ЕЛДЕРІ БІНТІМАҚТАСТЫҒЫН ДАМУДАҒЫ БАСТАМАЛАРЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ МАҢЫЗЫ	196
Искакова К.Ы., Шалбаев Е.Ж. Н.Ә.НАЗАРБАЕВ: ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АТА-ЗАНЫНЫҢ ДАЙЫНДАЛУЫ МЕН ҚАБЫЛДАНУЫ ТУРАЛЫ	199
Какенова Г.М. РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН: 25 ЛЕТ БОРЬБЫ ЗА БЕЗЪЯДЕРНЫЙ МИР	202

Какимова М.Ш. ПРИНЦИПЫ ПРАВА КАК ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ ОСНОВА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА	205
Калиева М.Ш. ИНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА КАК ОСНОВА ПОЛИТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА	211
Кенжеғали Ж.М., Кожирова С.Б. КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКИЕ ОТНОШЕНИЯ В СФЕРЕ ВОДНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ: ТРАДИЦИИ И НОВАЦИИ	213
Колесник А.А. ВОПРОСЫ БЕЗОПАСНОСТИ РК И СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	217
Кусаинова А.К., Нургалиев Б.М., Амандыкова Л.К. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА	220
Марқабаева А.М. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ЖАЛПЫ ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ МЕН ТҮРЛІ ТАРИХИ ДӘУІРЛЕРДЕГІ ҰЛТ КӨШБАСШЫЛАРЫ ИДЕЯЛАРЫНЫҢ САБАҚТАСТЫҒЫ	223
Менисова Г.Е., Мейркулова А.Б. МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРДІ НАСИХАТТАУ МЕН ДӘРІПТЕУ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕ БАСТАУЫ	226
Nuriddenova A. CONNECTING EURASIA: KAZAKHSTAN'S PLACE IN CHINA'S "SILK ROAD ECONOMIC BELT" PROJECT	228
Набиев С.Т. НҮРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВ ЕУРАЗИЯЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯСЫНЫҢ ИДЕОЛОГИ ЖӘНЕ СТРАТЕГИ	232
Наумов Д.И., Килыбаева П.К. БЕЛОРУССКО-КАЗАХСТАНСКОЕ ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	235
Нурпенсова Э.Т. БАШҚҰРТ ХАЛҚЫНЫҢ ЭТНИКАЛЫҚ ТАРИХЫНЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ	239
Панияз Т.П., Панияз А.П. ГЕОСАЯСАТ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕЛЕРІ	242
Рабазанов Н.А. «ЕВРАЗИЙСТВО» - КАК ФУНДАМЕНТ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ ВО ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	245
Serikbayeva A.T., Asma Najib DEVELOPMENT OF KAZAKHSTANI RELATIONS WITH AFGHANISTAN AT THE PRESENT STAGE	247
Садықов Т.С. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ САЯСИ-ҚОҒАМДЫҚ БІРЛІГІН НЫҒАЙТУДАҒЫ РӨЛІ	249
Сарсембаев М.А. ПРАВОВАЯ ОСНОВА БАЗ ДАННЫХ В КАЗАХСТАНЕ, ЕАЭС И ЕС ПО АНАЛИЗУ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	252
Сәтбай Д.Я. «НЕВАДА-СЕМЕЙ» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АНТИЯДРОЛЫҚ ҚОЗҒАЛЫСЫ – ТӘУЕЛСІЗДІК ЖАРШЫСЫ	258
Смағұлов Н.Б. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫ» – ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ИДЕОЛОГИЯСЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТҮП ҚАЗЫҒЫ	261
Смағұлова Г.М., Тулеуова Б.Т. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІРІККЕН ҰЛТТАР ҰЙЫМЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ КЕЙБІР ҚЫРЛАРЫ	268
Сыздықов С.М. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНЫҢ САЯСИ-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ МЕН ТАРИХИ САБАҚТАСТЫҒЫН ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК МӘСЕЛЕЛЕРІ	271

Тиштибекова Ш. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ АЙМАҚТЫҚ ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ	277
Хасанов М.Ш., Петрова В.Ф. ФОРМИРОВАНИЕ СОВРЕМЕННОГО КАЗАХСТАНСКОГО ОБЩЕСТВА В КОНТЕКСТЕ ЕВРАЗИЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ	280
Шашаев Ә.К. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫ ЕЛІМІЗДІҢ ТҮТАСТЫҒЫНЫҢ ТҮҒЫРЫ	283
СЕКЦИЯ – 5. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ / КЛЮЧЕВЫЕ ВЕХИ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ НЕЗАВИСИМОЙ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	
Abdrakhmanova G.S. ACTIVITY OF SHANGHAI ORGANIZATION OF COLLABORATION	286
Айтжанова Д.Н. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ГОСУДАРСТВА И МОЛОДЕЖНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ: МОДЕЛИ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА	288
Акылбаева И.М. СУВЕРЕНИЗАЦИЯ И ИСТОРИЧЕСКИЕ ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УСТРОЙСТВА	292
Алтаев А.Ш. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ИСТОРИИ	294
Артықбаев Ж.О. «ҚАЗАҚ» ҰҒЫМЫ МӘҢГІЛІК ЕЛ ИДЕЯСЫНЫҢ АЛТЫН ӨЗЕГІ	298
Ауанасова А.М., Нурпеисов Е.К. ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНЫЕ СИМВОЛЫ КАЗАХСТАНА В РЕАЛИЗАЦИИ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»	303
Айзатуллова А.Ш. ИСТОРИЯ: СОВЕТСКАЯ АВИАЦИЯ В НАЧАЛЬНЫЙ ПЕРИОД ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ	306
Әбікенов Ж.О. ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЭТНОСАЯСИ ПРОЦЕСТЕРДІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	308
Акмадиева Г.П. ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕГІ РЕТІНДЕ ҚОЛДАНЫЛУЫ	308
Әбікенова С.М. ҰЛТАРАЛЫҚ КЕЛІСІМНІҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ҮЛГІСІ: БҮГІНГІ ЖОҒАРЫ САЯСИ МӘДЕНИЕТ КЕЛІСІМІ	310
Әділбеков Н. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ	313
Баудиярова К.Б., Исаева А.И. ОТРАЖЕНИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СЕМЬИ НА ЕЕ БЛАГОПОЛУЧИИ В КАЗАХСТАНЕ	316
Бегалинова К. К., Бегалинов А.С. ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВЫ КАЗАХСТАНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ	319
Бекжанова М., Өтешова А.Қ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ДАМУЫНА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ТІГІЗЕН ӘСЕРІ	322
Бимақанова З.Ш., Тленчиева А.А. ТӘУЕЛСІЗДІКТІҢ МҰРАТЫ – МӘҢГІЛІК ЕЛ БОЛУ	324
Болатова Қ.Б. ҚАЗАҚСТАН ЕГЕМЕНДІ ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТ РЕТІНДЕ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ҚОҒАМДЫҚ САЯСИ ӨМІРІ	327
Даркенов Қ.Ғ. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭТНОСАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫ ЖЕТІЛДІРУ МЕН ТҰРАҚТЫЛЫҚ ЖӘНЕ АССАМБЛЕЯНЫҢ БАСТЫ БАҒЫТТАРЫ	330

Екібаев Р.Ж. ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТ ЖЫЛДАРЫНДА ҚАЗАҚСТАННЫҢ ШЫҒЫС Өңіріндегі Әлеуметтік-Экономикалық Өзгерістер	333
Еришева Т.А., Башпаева К.Ж., Шаржанова Н.К. СПОСОБЫ «ВООРУЖЕНИЯ» ОТЕЧЕСТВЕННОЙ МОЛОДЕЖИ ИДЕЕЙ «МӘңгілік Ел»	335
Ескеева М.Қ. «МӘңгілік Ел» ИДЕЯСЫН ДАМУДЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ	338
Жетібаев К.М., Исаев М.С. «МӘңгілік Ел» ИДЕЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚУНДЫЛЫҚТАР Жүйесінің МӘНІ	341
Жұмабеков Ж.А. ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫНЫҢ ТАРИХЫНАН	345
Жүзтаева Б.Н. ҚАЗАҚСТАН - ӘЛЕМ МОЙЫНДАҒАН ЕЛ	347
Иманбаева А.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ САЯСИ КОММУНИКАЦИЯНЫ ДАМУДЫҢ ЖОЛДАРЫ	350
Ковальская С.И. ФОРМИРОВАНИЕ ОБЩЕКАЗАХСТАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ИСТОРИЧЕСКОЕ СОЗНАНИЕ	353
Косжанова Г.С. АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА ЕСТЕ САҚТАУ ҚАБІЛЕТЕРІНІҢ ДАМУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ	355
Қалиев Н. ҚАЛЫПТАСҚАН МЕМЛЕКЕТТІҢ САЯСИ Жүйесі: САПАЛЫҚ ТҮЗІЛІСТЕР ЖӘНЕ ДАМУ КЕЛЕШЕГІ	357
Кошман Т.В. К ВОПРОСУ О КАЗАХСТАНСКОЙ МОДЕЛИ МЕЖЭТНИЧЕСКОГО СОГЛАСИЯ	362
Көмеков Б.Е., Талғатбек М. КИЕЛІ ТӘУЕЛСІЗДІК ТАРИХЫ - ҰРПАҚТАР ҮНДЕСТІГІНДЕ	365
Қабылшаев К.И. ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІНІҢ 25 ЖЫЛДЫҒЫ – ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТЕМІРЖОЛДАРЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕР	367
Қанғабыл І. К. ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДА ТАРИХ ПӘНІН ОҚЫТУ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	373
Қасабекова А.И. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚОҒАМДЫҚ - ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ ЖЕТІСТІКТЕРІ	375
Мишина И.А., Цыренова М.Г. МНОГОУРОВНЕВЫЙ ПОДХОД К ПРЕПОДАВАНИЮ ИСТОРИИ (опыт Российской Федерации)	378
Нестуля А.А., Нестуля С.И. ЛИДЕРСТВО-СЛУЖЕНИЕ КАК УПРАВЛЕНЧЕСКАЯ ПАРАДИГМА РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ИНСТИТУТОВ КАЗАХСТАНА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	382
Ниязбаева А.А. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИМ КЛАСТЕРОМ С ПОЗИЦИИ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА	385
Аяған Б.Ғ., Нурпеисов Е.К. ИСТОРИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СИМВОЛОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	388
Нурмағанбетова М.С. СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ЗА ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ	391
Нұрымбетова Г.Р. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН: ДЕМОКРАТИЯЛАНДЫРУ ТӘЖІРИБЕСІ МЕН НӘТИЖЕЛЕРІ.	394

Өтешова А.Қ. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНДАҒЫ БАСТЫ МӘСЕЛЕЛЕРДЕН ШЫҒУ БАҒЫТТАРЫ	397
Мукатаева А.К., Ногайбаева М.К. НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕОЛОГИЯ НЕЗАВИСИМОГО КАЗАХСТАНА «МӘҢГІЛІК ЕЛ»	401
Мусабалина Г.Т. КАЗАХСТАНСКИЙ ПУТЬ В СВЕТЕ ПОСЛАНИЯ ПРЕЗИДЕНТА РК Н.А.НАЗАРБАЕВА	403
Рабазанов Н.А. ВАЖНОСТЬ КОНСТИТУЦИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В ИДЕОЛОГИЧЕСКОМ КОНСТРУИРОВАНИИ И В ФОРМИРОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ	407
Сайлаубай Е.Е. «ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН МҰРАТЫ – МӘҢГІЛІК ЕЛ»	410
Менисова Г.Е., Мейркулова А.Б. МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРДІ НАСИХАТТАУ МЕН ДӘРІПТЕУ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕ БАСТАУЫ.	414
Серік Ә.А. ЕХРО 2017- ЕЛ ДАМУЫНЫҢ БАСТЫ КҮШІ	416
Сыздық Б.К. ҚАЗАҚ РЕСПУБЛИКАЛАРЫ ЖӘНЕ ЖЕЛТОҚСАН КӨТЕРІЛІСІ	419
Хасенова Ж.О. ПРОБЛЕМЫ РЕАБИЛИТАЦИИ ЖЕРТВ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН (К ПОСТАНОВКЕ ВОПРОСА)	425
Шаймуханова С.Д., Грудина В.В. ЛЕТОПИСЬ НЕЗАВИСИМОСТИ	427
Шаймуханова С.Д., Шарафиева А.М. ЧЕТВЕРТЬ ВЕКА НЕЗАВИСИМОГО ГОСУДАРСТВА	429
Шаукебаев Ж., Өтешова А. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ОТАНДЫҚ ӨНІМДЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ СЫРТҚЫ НАРЫҚТАҒЫ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ	431
Шаяхметов Н.У. ЦЕННОСТНЫЕ ОСНОВЫ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАТРИОТИЧЕСКОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» КАК ФАКТОР УКРЕПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ	433

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ САЯСИ КОММУНИКАЦИЯНЫ ДАМУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

Жаңа саяси технологияларды қолдану арқылы әлемдегі саяси жүйелер өзіндік дамудың түрлі жолдарын қалыптастырып жатыр. Қазақстан Республикасы да Конституциялық талаптар шеңберінде еліміздегі басқару нысанына өзгерістер енгізді. Ендігі жерде еліміздегі саяси коммуникацияны жетілдірудің жолдарын қарастыру міндеті тұр. Елбасы Н.Ә.Назарбаев өзінің Қазақстан халқына кезекті Жолдауында: «Біз әкімшілік-әміршілдік жүйенің басқару дәстүрлерінен түбегейлі бас тартып, басқарушылардың заманауи әрі тиімді корпусын құруға тиіспіз. Барлық азаматтар тең құқықтар мен мүмкіндіктерге ие болатын, кадрларды іріктеу мен жоғарылатудың біз жасаған жүйесі мемлекеттік аппарат қызметінің кәсібилігі мен ашықтығының барынша жоғары деңгейін қамтамасыз етеді» [1] деп көрсеткен. Біз әлі де даму үстіндегі мемлекетпіз, сондықтан билік пен қоғамның болашағына қатысты мәселені нақты жетілдіру мен тиімділігін арттырудың түрлі жолдарын қарастыруымыз қажет. Қандай мәселе болсын өзінің алдына қойған мақсатының тиімді болуын көздейді. Дегенмен, саясаттану ешқандай да өлшеммен анықталатын дәлді ғылым емес. Оның өзінің зерттеу тәсілдері мен саяси ілімдері қалыптасқан. Демек, бұл арада біздің сүйенетініміз саяси болжам бағыты. Саяси болжамдар жасау арқылы, біз алдыға қойған міндеттеріміздің қаншалықты орындалып, тиімді нәтиже беретіндігін анықтай аламыз. Алайда, бұл болжам да жүз пайыз орындалады деп айтудан аулақпыз. Саяси болжам жасамас бұрын, нақты стратегиялар мен тактикалар арқылы дамудың бағыттары айқындалады. Соның негізінде, тиімділік нәтижелері белгілі болады. Саяси коммуникацияның тиімділігін анықтамас бұрын оның қызмет ету аясын жетілдіруді қарастырған жөн. Өзінің қызметі жағынан нығайған база, қандай жағдайда да тиімді нәтиже беретіні ғылымда дәлелденген дәйек.

Саяси коммуникацияда тиімді нәтижелерге қол жеткізудің бірі – саяси маркетингке алып келеді. Саяси маркетинг (ағылш. market – базар, нарық) – саясат субъектілеріне, әлеуметтік, таптық, этникалық, кәсіби, аймақтық қауымдастыққа ықпал ету құралдары мен тәсілдерінің жүйесі; азаматтардың (сайлаушылардың) саяси мұқтаждықтарына, саяси нарық талаптары мен ұстанымдарына бағытталған саяси қызметті басқару және ұйымдастыру тетігі. Саяси маркетинг – қымбат, бірақ саясат субъектілерінің белсенділігін арттыратын тиімді құрал. Саяси маркетинг келесі элементтерден тұрады: 1) саяси жағдайды зерттеу, 2) саяси конъюнктура туралы ақпарат жинау; 3) субъектілердің шынайы мүмкіндіктерін есепке ала отырып саяси акцияларды жоспарлау [2, 496 б]. Бұдан саяси коммуникацияның саяси маркетингі қолдануы арқылы да ұтымды жүргізілетіні айқындалады.

Саяси коммуникацияның тиімділігін жетілдіруде, саяси жарнаманың атқаратын рөлі ерекше. Мәселен, мемлекетіміздегі саяси жарнаманың жеткілікті түрде кең тараған түрі, жаңа бағытта іске асырылатын саяси биліктің бағдарламаларынан қысқаша мәліметтер беретін – листовкалар тарату болып қалады. Мұндай саяси жарнама үлгілері АҚШ-тың, Ресейдің сайлаушыларының алдында заңдылық ретінде қабылданып, түрлі-түсті, сапасы жақсы қағаздарға басылған әртүрлі ерекшеліктерімен сипатталады. Бұл дәстүр Қазақстандағы сайлауалды кампанияларында да қалыптасқан. Мәселен, 2007 жылдың 18 тамызында өткен Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мен жергілікті мәслихатына сайлау алдында таратылған түрлі листовкалар осыған дәлел. Мұнда Мәжіліс пен мәслихат депутаттығынан үміткер-кандидаттар өз листовкаларын сапалы қағаздарға фотосуреттерімен бірге басқызып, пошта жәшіктеріне ғана емес, пәтерлердің есігіне, көшелердегі тақташаларға іліп, арнайы сайлау кампанияларының көмекшілерімен қала, облыс, аудан және ауыл көшелерінде таратып жүрді. Бұл арада мәселе листовкалардың таратылуында ғана емес, сонымен бірге ол саяси субъектілердің саяси мақсаттарының халық арасында кеңінен танымал болып, қоғамдық қолдауға ие болуға ұмтылуында екендігі анық жайт. Ал, «Ақ жол» демократиялық саяси партиясы таратқан листовкаларда «Сен өз арманыңа лайықсың», «Шынайы істер партиясы» деген ұрандармен қатар, 5 жылдың ішінде аталған партияның әр жылдардағы Президентке, Парламентке, Үкіметке жасаған ұсыныстары мен оны мақұлдаған Парламент мөрі қойылған листовкалар таратылды. Бұл қазақстандықтардың партияның болашағы мен бағдарламаларына деген сенімін арттыра түсіргенін байқатады. Мұндай листовкаларды басқа саяси партиялар да ұтымды қолдана білді. Демек, бұл елімізде саяси коммуникация құралдарының осындай шаралар арқылы тиімді жүргізіле бастағандығының белгілері болып саналады.

Қазақстанда медиа жүйе ескі және жаңа коммуникациялық технологиялардан тұрады. Бір жағынан, аймақтық хабар таратуда моральдық түрде ескірген технологиялар күйіне жатады, ал

екінші жағынан – жалпымемлекеттік саясат қазақстандық коммуникациялық технологиялардың дамуына мүмкіндік жасайтын KazSat сияқты жеке ғарыштық спутниктік байланысты жібере отырып, жаңа технологияларды дамытуда. Алайда, бұл модернизация технологияларын пайдаланудың өзі ең жаңасына жатпайды екен, шетелдік әріптестер әзірге алдыңғы қатарлы технологияларды енгізуге құлық танытып отырған жоқ, ал жаңа технологияларды жасап шығаруға өзіміздің күшіміз жеткіліксіз. Сондықтан коммуникация технологияларының саласында біз алдыңғы қатарлы орындарда емеспіз [3, 7 б]. Дегенмен, қазіргі заман талабына сай, ақпараттық технологияларды игеру туралы ҚР-ның «Ақпараттандыру туралы», «Байланыс туралы» Заңдарында көрсетілген. Технология қанша дамыды десек те кейде техникалық ақаулар жиі болып коммуникацияға тікелей кедергі келтіреді. Мәселен, теледидардан тікелей эфирде беріліп жатқан жаңалықтар легі болмаса маңызды кездесулерді көрсету кезінде техникалық ақау салдарынан, көрсетілім үзіліп қалған немесе кадрлардағы бейнелердің қозғалмай қалуы тәрізді құбылыстарды жиі байқаймыз. Мұндай кедергілерді болдырмас үшін, арнайы маманданған техник кадрлар күшті деген техникалық құрал-жабдықтарды жиі тексеруден өткізіп, қадағалап отыруы тиіс. Сонда ғана болжанған түрде, саяси коммуникациядағы техникалық кедергілердің алдын алуға болады деп білеміз.

Қазіргі кезде түрлі қатынас технологияларының нәтижесінде адамдар арасындағы өзара ақпарат алмасу мәселесі ыңғайлы да жылдам екені мәлім. Оның қолайлылығы мен жылдамдығына қазіргі ұялы телефондармен WhatsApp арқылы, спутниктік байланыс жүйелері, портативті компьютерлер мен түрлі гаджеттер, скайп арқылы, ВК, Фейсбук, Инстаграм сияқты әлеуметтік желілерде мүмкіндік береді.

«Сандық» үлгіге өту «жаңа БАҚ» деп аталатын, негізгі артықшылығы – интерактивтілігі болып табылатын мүмкіндіктерді пайдалануды жылдамдатудың қажеттілігін тудырады. Кандидаттар «жаңа» сандық БАҚ-ты кеңінен пайдаланудың арқасында, өздеріне сайлаушыларға тікелей қатысуды қамтамасыз етеді. Сандық үлгіні игеру, сондай-ақ, кандидаттардың сандық спутниктік және компьютерлік технологиялар көмегімен сайлаушылармен тікелей байланыс орнатуы, кейбір зерттеушілердің пікірінше, бұл «тікелей демократия концепциясын орындаудың алғашқы кезеңі. «Тікелей демократия», басқаша айтқанда делдалдарсыз демократия (саяси партиялар, журналистер), - сайлаушылар мен кандидаттар арасында тікелей байланыстың болғандығын белгілеуге мүмкіндік береді. Бірақ, байланыс технологияларының жаңа дәуірі келгеніне қарамастан, ол электоралды процесті түгел өзгерткен жоқ [4, 19-20 б]. «Электронды үкіметті» батыс елдерінде құру – бірінші кезекте азаматтардың қажеттіліктері мен талаптарына құрылған ақпараттардан тұрады. Ресей негізі батыстық тәжірибені алуға ниеттеніп келе жатыр. Біздің елімізде өзіндік дамуды ұстануға тырысуда, дегенмен бізде де ақпараттың «жоғарыдан төменге» түсетіні жасырын емес. Қазақстанның демократияны қалыптастыру мен нығайту үстіндегі мемлекет екендігін ескерсек, біздегі билік пен қоғамның өзара қатынас мәселесін кеңінен қарастырып, қалыптастырудың өзіндік жолын таңдап, даму сатысындамыз деп нық сеніммен айта аламыз.

Шетелдің саяси технологияларды қолдану тәжірибесін зерттей келе, Қазақстанда сайлау кампаниясы кезінде дұрыс және бұрыс технологиялар қолданылды. 2005 жылы сайлау кампаниясын талдауда негізгі қандай технологияларды қолданылғаны анықталды. Өркениетті технологияларға келесілер жатады:

- Қазақстанның экономикалық жетістігін насихаттайтын технологиялары. Қазақстанның бұқаралық ақпарат құралдары бұрынғы кетіп қалған отандастарының Германия, Канада, Израильден келіп жатқанын көрсетті. Оның себебі, Қазақстанның экономикалық өсуі. Осы фактілерді Президенттің сайлауалды штабы көп қолданған болатын.

- Сайлауда үгіттеуді Қазақстан Халық Ассамблеясы көмегімен жүзеге асыру саясаты. Сайлауалды үгіт-насихат кезінде сондай қазақстандық ерекше ресурс қолданылды.

- Агитациялық кампаниядағы рәміздер мен атрибуттарды қолдануы. Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, сайлауалды күресте сыртқы атрибуттар маңызды болып табылады. Сайлауалды штаб президенттің өз кампаниясын жүргізуде сары түсті таңдады.

- Саяси кампанияны саяси-өкімшілік басқару. Дәстүрлі және негізгі рөлді сайлау кампаниясын жүргізуде жергілікті билік органы атқарады.

- Президентке үміткер кандидаттарға қолдау көрсету мақсатындағы шаралар мен митингтер.

- Президенттің әр түрлі шараларға қатысуы. Сайлау кампаниясының ең соңғы күні – Н.Ә.Назарбаевтың шет елдерге сапары.

- Теледебаттар. Президенттікке үміткер үш кандидат дебатқа қатысты. Сапар мерзімінің сәйкес

келуіне байланысты елбасы теледебатқа қатыса алмады. Өркениетті сайлау технологияларына, сайлау заңына мыналар қайшы келеді: керек емес жерде үгіт-насихат жүргізу; агитациялық кампанияның мерзімінің сақталуы; сайлаушыларды сатып алу немесе қысым көрсету; бәсекелестерге қарсы «компроматтарды» баспаға шығару; билікті негізсіз сынға алу [5, 56-57 б]. Сонымен, саяси субъектілердің билік үшін күресінде өркениетті технологияларды орынды пайдалану, дұрыс бағдарламалар жасай білу және оларды дер кезінде электоратқа жеткізе білу, олармен өзара байланысқа түсудің нәтижелері саясатта жеңіске жетуге болатындығының нақты дәлелі бола алады.

Қазақстандағы азаматтық қоғам институттарын дамытудың Тұжырымдамасы бойынша мынадай кезеңдерді қамтиды:

бірінші кезең 2006-2008 жылдар.

Азаматтық қоғамды одан әрі дамытуға бағытталған заң жобаларын әзірлеу жүзеге асырылады. Мемлекеттік органдар, бизнес пен азаматтық қоғам институттары ынтымақтастығының тетіктері нығайтылады. Азаматтық форум мемлекет, бизнес және азаматтық қоғам үшін тиімді, тұрақты жұмыс істейтін үндесу алаңқайына айналады.

Тұжырымдаманың басымдықтары бойынша ақпараттық бағдарлама іске асырылады.

Екінші кезең 2009-2010 жылдар.

Көзделген шараларды іске асыру нәтижесінде азаматтық қоғам институттарын дамытуда сапалық өсуге қол жеткізіледі.

Үшінші сектордың белсенді жұмысы халықтың саяси мәдениеті мен құқықтық сауаттылығының жоғарғы деңгейін қалыптастырады. Қоғамдық санада азаматтық қоғамның нормалары мен құндылықтары орнығады және күнделікті практикаға енеді [176, 29-30 б]. Аталған бөлімдерде мемлекеттің заң шығару базасын нығайтуды, үкіметтік емес ұйымдар қызметін жандандыруды, билік құрылымдарының халық алдында бұқаралық бағытта есеп беруін жетілдіруді көздейді.

Үшінші кезең 2011 жылдан басталады.

Азаматтық қоғам институттарын дамыту жүйелі және үдемелі сипатқа ие болады. Бизнес пен мемлекеттік органдардың өзара іс-қимыл жасауын оңтайландыру үшін олардың қатынастарына түзетуші өзгерістер енгізіледі. Қазақстандық қоғамды дамыту проблемалары бойынша жыл сайынғы баяндамалар жарияланып, жыл сайынғы тыңдаулар өткізіледі [6, 31 б]. Демек, жүргізілетін қайта құрулардың қойылған мақсатпен сәйкес келуі маңызды болып саналады. Демократиялық мемлекетті құру биліктің барлық мәселелерін шешуге қоғамның бірге қатысуын талап етеді. Бұл жағдайлар Қазақстанда реформалар ашық және жариялы түрде болғанда, қоғам үшін билік қызметі ашық болғанда ғана жүзеге асырылады. Егер қоғам реформаларға өзінің қатысатындығын сезінбесе, биліктен шеттетілу болып, наразылықтар туындайды, билікке қарсы түрудың ашық немесе жасырын түрлері ұйымдастырылуы мүмкін. Билік те жауап ретінде қоғамға күштеу тәсілдерін қолдануы ықтимал. Сонымен біздіңше, билікте саяси коммуникацияның көлденең бағыты орын алғаны Қазақстан қоғамы үшін тиімді болары анық.

Тәуелсіздік алған уақыттан бері біздің еліміздегі партиялар саны бірде азайып, бірде көбейіп отырды. Бұл арада айта кететіндігі, мәселе партиялардың санында емес, атқаратын қызметтерінің сапасында. Қазақстандағы саяси партиялардың қызметтері тұрғысынан алып қарастырсақ, саяси партиялар азаматтарды саяси әлеуметтендіру, қоғамның талаптары мен тілектерін билік органдарына жеткізу жағынан ерекшеленеді. Мәселен, «Нұр Отан» халықтық демократиялық партиясының бастамасының нәтижесінде, жастар саясатын қолдау мақсатымен, жастарды еліміздің саяси өміріне белсене тарту мақсатында құрылған «Жас Отан» жастар қанатының атқаратын қызметі де ерекше. Осы құрылған партияның негізінде жастар саясаты, олардың мүдделері билікте ескерілетіндігі қазақстандық қоғамда тағы бір мәрте дәлелденгендей болды. «Нұр Отан» партиясының халық алдындағы беделі айтарлықтай деңгейге көтерілуде. Әсіресе, қазіргі қоғамда жемқорлық жайлаған заманда, сыбайлас жемқорлықпен күрес, халықтың әлеуметтік жағдайын көтеруге бағытталаған түрлі шаралары арқылы халықтың қолдауына ие болуда. Халықтың қолдауы қашанда саяси билікті нығайтатыны белгілі. Қазақстандағы басқа да саяси партиялардың мақсаттары мен бағдарламалары бір-біріне өте ұқсас болғандықтан да халық олардың көпшілігімен таныс емес екендігін атап айтуға болады.

Бұл, Қазақстандағы саяси партиялар өздерінің ұстанымдары мен бағдарламаларын халыққа кеңінен таратуда жеткіліксіз жұмыс жасап отырғандығын анықтайды. Саяси билік үшін күресті сайлау науқанында ғана жүргізетін біздің еліміздегі саяси партиялар сайлау науқанынан тыс уақытта үн қатудан қалады. Бұл сайлау науқаны кезінде партия мүшелерінің өз пайдасын ойлайтындықтарын

білдірсе керек, себебі, ресми түрде тіркелген саяси партия билік үшін күресін жеңіске жетпесе де міндетті түрде жалғастыруы заңдылық. Өйткені, саяси партиялар билік пен халық арасындағы делдалдық қызметін атқаруы тиіс. Өз мүдделері ескерілмеген соң, қоғамда саяси субъектілерге деген сенімін төмендетеді. Ал, саяси билік үшін күресте саяси қолдауды жоғалту, саяси субъектілердің билікке жақын қадамдарынан алшақтағанын білдіреді.

Қорытындылай келе, Қазақстанда саяси коммуникация каналдарының және құралдарының тиімділігін жоғарылатудың негізгі мүмкіндіктерін былай бөліп қарастыруға болады:

- Жалпы қоғамға жеткізілетін ақпарат мейлінше объективті, шындыққа жанасымды болғаны дұрыс. Сонда ғана, алынған ақпарат мәліметтеріне сенім қалыптасады.

- Қоғаммен байланыс жасау үшін оның талап-тілектерін ескеріп, оларға дер кезінде жауап қайтаруға яғни кері байланысқа түсудің жолдарын қарастыру қажет.

- Саяси коммуникацияның басты мақсаты – билік пен қоғамның өзара тиімді және сенімді ақпарат алмасу екендігін есте ұстаған жөн. Сол себепті, бұқаралық коммуникация құралдары арқылы таралған ақпарат мәліметтеріне қоғамның қолдауын туғызу үшін, мәліметтер мен қоғамның мүддесі бір-біріне жақын болуы тиіс.

- Саяси коммуникацияның көлденең таралу жолын дамытқан жөн. Бұл демократиялық принциптерді нығайту жолына түскен біздің еліміз үшін, дәл қазіргі уақытта аса қажет бағыт. Бізде, халықтың талаптарын, ұсыныстарын билікке жеткізіп, дұрыс шешімдер қабылдай білуге бағытталған нақты мүмкіншіліктер бар, бірақ соны биліктегі халық өкілдері дұрыс қолданғаны орынды болар еді деп нақтылаймыз.

Әдебиеттер тізімі:

1 Қазақстан Республикасының Президенті - Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы//Интернет-ресурс: <http://www.inform.kz/> -2012. – 14 желтоқсан.

2 Саяси түсіндірме сөздік. - Алматы, 2007. - 616 б.

3 Ибраева Г.Ж. Казахстан на пути к информационному обществу: краткий медиа дискурс. Теория массовой коммуникации и новые технологии //Материалы международной научно-практической и теоретической конференции Алматы: КазНУ им. Аль-Фараби, 2006. - С.7-9.

4 Бұқаралық ақпарат құралдарының электоралды процестердегі рөлі. Ред. алқа: Қасаболатова С., Мұрашева Ж. - Талдықорған: Талдықорған аймақтық демократияны қолдау орталығы, 2004. - 132 б.

5 Рысбаева С.Ж. Қазақстан Республикасында сайлауда қолданылған саяси технологиялар //Қаз.ҰУ Хабаршысы. Философия. Саясаттану. Мәдениеттану сериясы. - 2007. - №3 (29). - 54-58 бб.

6 Қазақстан Республикасында азаматтық қоғамды дамытудың 2006-2011 жылдарға арналған Тұжырымдамасы //Қазақстан Республикасы Президентінің 2006 жылғы 25 шілдедегі №154 Жарлығымен бекітілген. - Астана, 2006. - 32 б.

Ковальская С.И.

ФОРМИРОВАНИЕ ОБЩЕКАЗАХСТАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ИСТОРИЧЕСКОЕ СОЗНАНИЕ

В первые годы независимости практически вся гуманитарная сфера в деле формирования массового сознания была выдвинута на периферию. Это было время преобладания технократического подхода, который на время позволил осуществить «приватизацию» истории и создать так называемую непрофессиональную историографию. Однако уже в 1995 году Институтом истории им. Ч. Валиханова была разработана «Концепция становления исторического сознания в Республике Казахстан», которая была нацелена на поиск основных ориентиров исторического знания; обозначения главных проблем исторической науки в переходный период и направления их решения; намечала пути реформирования исторического образования [1]. Концепция, по сути, предлагала изучать Историю Казахстана не как исключительно часть российско-советского пространства, но как часть мировой истории, кочевой цивилизации, тюркского мира, центрально-азиатского региона. Тем самым утверждался переход от моноцентристского подхода к изучению истории к полицентристскому, позволявшему увидеть исторический процесс как дорогу с двусторонним движением.